

Lilla Istanbul

Konstnär	Jan-Erik Svennberg, f. 1945
Titel	Lilla Istanbul
År	1960-talet och framåt
Teknik	Byggnader/föremål i målat trä och porträttmålningar
Adress	Annedal 106, Sala

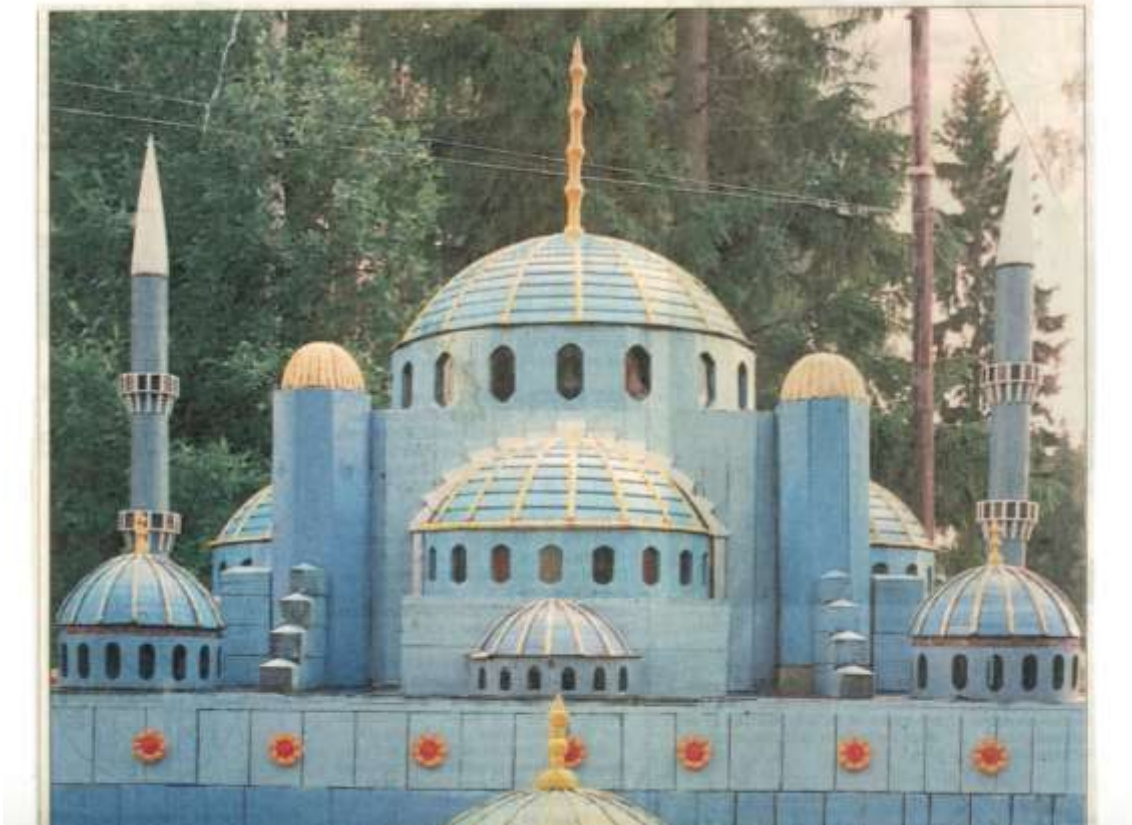

Jan-Erik Svennbergs livsverk. En samling mer än manshöga byggnader och andra symboler fritt efter förebilder i Istanbul. "Men moskéerna har inget med religion att göra, de är bara konstverk då jag tycker byggnaderna är vackra", säger Jan-Erik i Sala Allehanda 9 juni 2018.

I samlingen finns också Jan-Eriks kraftfulla porträttmålningar föreställande turkiska militärer, politiker, paschor, sultaner och presidenter.

Ring Jan-Erik Svennberg, 0224-140 24, 073-691 56 92, om du vill besöka Lilla Istanbul.

Eget kryp-in. Jan-Erik Svennberg på väg in i sin miniatyrkopia av Blå moskén i Istanbul.

Foto: TONY PERSSON

Mannen som samlar på moskéer

■ I folkmun kallas det "Salas lilla Istanbul", den orientaliska park med minimoskéer som Jan-Erik

Svennberg bygger upp utanför Sala. Modellerna har han byggt på 120 år.

Det är inte religiöst intresse som driver honom.
Men formerna på kupolerna

är så vackra att jag barn måste bygga dem, säger Svennberg.

Sidan 7, del 1

Vestmanlands Läns Tidning 2 juli 1997

Han bygger lilla Istanbul i Sala

Jan-Erik Svennberg gör moskéer som det ska gå att leka i

Mitt ute i storakogen utanför Sala reser sig den blå moskén i en vållansad rabatt. Bakom uthuset står ett orientalistiskt gravmonument. Där har Jan-Erik Svennberg begravt katten.

I denna orientaltiska park, i folk-mun kallad den Salas lilla Istanbul, trängs stora trämodeller av moskéer i Istanbul. Modellerna har Jan-Erik Svennberg byggt på i över 30 år. Med några meters mellanrum i den svenska sommargrönskan tornar en gul, en blå och en grön minimoské upp sig. Varför?

Jan-Erik berättar att han varit i Turkiet flera gånger och fascinerad av runda, maffiga former och barocka byggen liksom av stiftan trä. Väst har han tittat på bilder och försökt efterlikna originalen, men han har byggt dem fritt ur fantasin.

Är inte religiös men tycker om formerna

– Jag är inte religiös och jag har ingen turkiskt fläkt. Men formerna på kupolerna är så vackra att jag bara måste bygga dem.

SAMLAREN

I dag Jan-Erik Svennberg, som samlar på turkiska moskéer.

Tidigare avsnitt: Ivan Håkansson (Röding Större) 18 april, Christer Olsson (föreläsning) 25 april, Frank Kusan (utställning) 24 maj, Sören Andersson (elefant) 30 maj, Sören Bygren och Frank Lehmann (Charlie Bird Parker) 11 juni, Roland Forsell (konstbesök) 24 juni.

hreda blå moskén hålla upp av fyra pelare som pryds av 30 kapeller. Därför är så pass hög att en vuxen person kan krypa in i innerstaket för att ta sig en titt på mästarna på golvet.

– Varje gång jag varit i Istanbul samlar jag på mig intryck.

När Jan-Erik Svennberg idag använder han över tredan av Iver för att förklara sig. Driven av samma impuls som för barn att slänga klöster innan de kan gå låter han sig ledas in i allt öfverens experiment. Han bygger nämligen hela tiden upp sig. Från början var den blå moskén bara en tredjedel så stor som den är nu, men byggnadsaren byter ut, byggde på och förklarar i all oändlighet.

Arkitektmakt är det skärför en utmaning att hitta på proportioner och perspektiv för att försöka hitta en bra lösning för att få ihop varandra detalj.

Den fyra meter höga och sex meter

Det upptäcker han efter den att det är riktigt glas i de övre fönstren och att bysten av en mytisk övervackelare ställs på en pall. Men det handlar inte om en rituell eller religiös invigning.

– Mitt bygger ska man kunna leka i. Jag gör saker på beställning för folk. Det här är väl rollerna som bekanta är en fyrkantig låda?

Bygger för att överraska

Han bygger för att överraska. I tankarna har han rest ett orientalistiskt Legoland bland tallar och prämkande blommande rabatter. Reklam på valfärd.

Jan-Erik Svennberg drömmar om att bygga den perfekta öden och den perfekta kvadraten.

Många tror att bakom en svensk spetsgärden. Den här utvecklingen har Jan-Erik Svennberg mottagit från sitt hus.

har nyfikna bit för att ta sig en titt. Och Jan-Erik visar stolt runt bland fontäner, soldatstatyer, turkiska krigare och raka minareter samtidigt som oroliga modersögen spannar bakom: den virtuella spetsgärden. Mamma har i det röda bostadshuset vid sidan om all sugopredikt.

Jan-Erik guidar oss in i den mörka skogen. Där har han byggt en borg högt upp på en klippa. Stegen upp till de sex möblerade rummen är mörka, men ingen har förstört borgen trots att barn ofta leker i den.

På den här klippan byggde jag min första koja som barn, berättar Jan-Erik.

Vill bygga moské att bo i

Vi går tillbaka till Främsen Örtan där vi upptäcker en trägubbe med stjärnande ögon och hög panna i rabatten. Ataturk. Jan-Erik berättar att han inte visste så mycket om den turkiska diktaren när han först snidade den. I dag vet han lite mer.

Varför han byggde ut anskitet med yxa ur en stor tallstubb vet han inte. Kanske var det den stjärnande blicken från olika statyer av ledaren som han sett överallt i Turkiet som etats sig fast i minnet?

Vi lämnar Ataturk för att prata om den lilla gula moskén som måste repareras eftersom regnet skadat kupolen. När han ändå är på gång tänker han passa på att bygga en helt ny och

mycket större.

Allt medan Jan-Erik Svennberg i matematiska termer förklarar hur han ska gå tillväga för att bygga den perfekta cirkeln och perfekta kvadraten kommer jag att tänka på den franske lärobrevbäraren som samlade på sig stenar under alla de år han cyklade ut post åt folk. När han fått ihop tillräckligt många byggde han sig ett slott. Än kan Jan-Erik inte bo i sina olika slott men han har ställt i

ordning ett eremitage som vi är välkomna in i. Vågar man är fullhängda av turkiska regenter. Mitt i rummet står ett bord och en samovar.

– Jag tänker bra tillhåll. Det där är bilden av turkiska sultanen. I Ottomanska riket var han riklig.

När jag har köpt loss toaletten från mina synen ska jag bygga mig en moské att bo i mitt på gräsmattan. Hoppas barn jag har råd.

SYLVIA KADRI

I den svenska sommargrönskan skymtar runda kupoler och spetsiga minareter bakom ett alldeles vanligt fågelhus.

Turkiet i miniatyr

Stolt byggherre. "Man kanske inte tror det när man ser det utifrån, men här finns faktiskt sex rum", säger Jan-Erik Sörenberg medan han tar sig fram i den Rumeliska Gärningen. Nedan, såväl Blå moskén som en i Topkapipalatset placerad typisk tjeusch. Det senare är ett av Jan-Erik uppfunnat ord.

ligger i Salaskogen

Tag till bager vid skogen och sop-säcken. När ni ser något lymande blätt, så är ni framme. Så har Jan-Erik Svennberg nog-samt förklarar vägen till huset i Annedal. Och visst lyser det blätt, om än från en distållad och nu fylld container.

Andra har ställt dit den, inte han. Andra, som tycker att här nog bör renas upp. Talar om det gör han, men inte så gärna. Vill befinna det vi har kommit hit för att se. - Jo, här står den. Må moskén i Istanbul, jag började på den 1996 och ni tycker nog att det är märkligt att det står i skogen i Sala, står något sådant här. Men om ni kommer med här...

Orovyxade konstruktioner
Vi kommer ned. Kryper in genom den lilla öppningen och ser in i en mörk, påhittig men lite grovvyxad konstruktion. De i trä sågade väggarna, mörkarna på golvet, den färgade plastfolien för glasrutorna, de höftstuckade tapeterna, de smulade fantasigubarna i röd färg. Vikryper ut ur det svala dunklet, och kände ser jag ut över tomt. Klippig gräs, hallonbuskar och grönsaksländ. Det stora röda trähuset där Jan-Erik väntar upp och mannen alltid bor. Det lilla blekgula verkstaden där han själv nu har sin bostad inrymt. Och så moskéerna, dessa snart dunsnöt små byggnader som Jan-Erik under åren har uppfört. Hopfogade av enkla vrick och målade i ljusa färger. - Jag har liksom alltid haft en känsla för orienten. Lite om det och så. Vardagen är så trist och färglös... Han leder vidare, Jan-Erik. Vill att vi skall följa den tur som fortsätter med Topkapı-palatset, inrymt i vad som kan ha varit vedbod. Nu är här fontänerna, fler gubbar i färg och egenmålade porträtt föreställande turkiska ledare, från Atatürk till Özal. Samt en slags träkupoler han kallar tjomh, ett ord han har hittat på. - Jo, många kommer hit och vill titta. Men alla fattar inte. Är lite färglösa, förstår inte principen om orientalsk konst. Vi vandrar vidare. Förbi den gröna Solimanmoskén och Beyazitornet, och ända bort till Rumeliska flötningen. Den som ligger på en hög sten utmed motionsallén i skogen, och därmed på kommunens mark. - Den tog en vinter att bygga. Men det finns sex rum. Kom upp får ni se, säger han, och reser med möda en stegr. "Barn om ni tänker gå upp, var mycket försiktiga och röra inget." Så står det på en handtextad skylt, placerad under en gran. För barn kommer hit, till borgen och till moskéerna.

Till Turkiet 1979
Som detta med Turkiet, dit han reste första gången 1979 och då upplevde en "stark känsla". - Det är något särskilt med Turkiet. Det är det närmaste orienten i Europa. Lite om Turkiet gör han, men språket kan han inte. Vane sig det eller arabiska. Och islam intresserar honom inte. Men det är något med själva Turkiet. Något som får honom att smälta det på tomt och självklart konstatera, att "det här har råklat mig ur sköten". För det kanske lika väl kunde ha varit något annat.

kanske lika väl kunde ha varit något annat. - Jag kunde nog ha blivit en sådan där hippie, jag hade ju den åldern då. Men det fattades mod. En gång hade han mod, då bilade han till Italien. Men resorna till Turkiet har skett i grupp. Vi går in till hans, ett lika litet som enkelt, ungarium. En trött saint paula, en slocknad pipa, spridda bilder på väggarna, några gamla mörken över den stora öppna spisen. Världspingstkonferensen 1955. 4600 Vasaloppet. På bordet en liten glaskål, för frivilliga gåvor, och en gästbok. Många har varit här, tackar för vinsten och är imponerade. - Men det får inte komma för många, då blir mamma orolig. **Orolig för att bli bortförd** Själva är han också lite orolig. För vad som skall hända när mamman inte finns, för att bli bortförd. - Men så lilla är det vill ändå inte. Det blåsta vore nog om någon som är intresserad tog över, tycker han. Mer skall det i varje fall inte bli, all tid går åt att hålla efter det redan byggda. En gång medverkade han vid en utställning på Kulturhuset i Stockholm. Och privatpersoner har ställt upp ett par av moskéerna i centrala Sala. Sådant tycker han är viktigt, liksom att det skrivs. Ser det som ett slags skydd. Sätter han ordbetäring hand och bokar. Säger att "hade du varit otrevlig och mobbat mig, hade du gått miste om något". Nere i centrum frågar jag en hundigande kvinna vad hon tror. Själva har hon som barn varit på skolorna hos Jan-Erik och beskriver honom som, visst, speciell. - Konstigt? Jovisst, men det är jag med, när vi pratar hundar. TOM HANSSON

FOTO: MALIN LUNDBERG

Svenska Dagbladet 15 september 1997

Klocktorn, h 250 cm tillverkad i början av 2000-talet. Placerat vid Kulturkvarteret Täljstenen, Vasagatan 17. Jan-Erik Svennberg har haft klocktornet vid Dolmabahçe-palatset i Istanbul som förebild.

Svenska Dagbladet 24 januari 2008:

Ensam herre över Istanbul

Text Åsa Johansson, foto Uris Tiitto

Utanför. Jan-Erik Svennberg är den enda invånaren i det mini-Istanbul som han har byggt sig på tomten utanför Sala. Projektet är hans sätt att hantera en ständig känsla av utanförskap. Det riktiga Istanbul, i Turkiet, fascinerar honom, men helst på avstånd.

Jan-Erik Svennberg vid sin variant av den Blå moskén.

Klippborgen Anadoluhisari har Jan-Erik Svennberg byggt en bit från huset, inne i skogen.

Jan-Erik Svennberg har också målat en rad tavlor på kända turkar, de hänger för beskådan i hans bostad.

Jan-Erik Svennberg bor i sitt föräldrahem i Annedal utanför Sala. På hans tomt står de färggranna moskébyggnaderna på rad, i kontrast till grannarnas mer konventionella hus.

Jan-Erik Svennbergs första möte med Istanbul 1979 blev omtumlande och sedan dess har han varit fascinerad av staden.

Jan-Erik Svennberg har alltid haft en känsla av att vara utanför, han lider av Aspergers syndrom.

Han kan snickra med ena handen och samtidigt måla med den andra och är såvitt han själv vet ensam i världen om att ha ett eget mini-Istanbul på sin tomt.

Jan-Erik Svennberg är i många ögon en annorlunda människa. Hans färgsprakande moskébyggnationer och han själv skulle förmodligen passa bättre i New Yorks eller Los Angeles bohemiska konstnärskretsar, men nu blev det inte så. Jan-Erik Svennberg har Aspergers syndrom och bor kvar i föräldrahemmet i Annedal utanför Sala.

Han tar emot oss ute på gården där moskébyggnader tornar upp sig i klarrött, grönt, blått och gult i gräll kontrast mot skogen och det röda huset med tillhörande gårdsskjul. "Lilla Istanbul" står det på skylten som markerar gränsen mellan Jan-Erik Svennbergs föräldrahem och byns klubbstuga.

– Visst är det lite speciellt? Man undrar lite vad det här är va? konstaterar han.

Från vägen syns hans hemsnickrade version av Blå moskén. En bit in i trädgården ligger Topkapi-palatset och Dolmabahçe. Längre in i skogen, bland granar och björkar har en klippborg med namnet Anadoluhisari smugits in som en exotisk hägring bland träden.

Jan-Erik Svennberg lever ensam utanför samhällsmaskineriet och en självklar gemenskap. Han har inget arbete, livspartner eller samhälleliga krav. Men det har länge varit en självklarhet för honom. Samtidigt har han de senaste åren besök från praktiskt taget hela världen. Filip Hammar och Fredrik Wikingsson från Kanal 5 har varit här, liksom präster, kaptener, journalister och turister från Ukraina, Fagersta, Japan, Indonesien, Köping och Turkiet. De har fascinerats och kanske skrivit ner en hälsning.

På bordet i ett av skjulen där Jan-Eriks målningar av kända turkar, som president Kemal Atatürk och andra, pryder väggarna ligger gästboken. "Insallah (om Gud vill) så får de här moskéerna stå kvar länge", lyder en av hälsningarna från Turkiet.

Men varför detta moskébyggande? Konstnär vill han inte kalla sig. Moskébyggandet och skapandet ser han mer som terapi.

– Jag vill hitta på saker för att göra vardagen mindre monoton.

Jan-Erik har tidigare jobbat med lite av varje men är nu sjukpensionär.

– Men, man är ju självupptagen så där som jag har märkt att konstnärer oftast är. Jag har också svårt att ta till mig andra konstnärers arbete, jag får lov att anstränga mig för att leva mig in i någon annans verk. Det är nog lite typiskt för konstnärer.

Hur hans liv skulle te sig utan Aspergers syndrom kan han inte föreställa sig, däremot är han säker på att det blivit bättre med åren.

– Tänk, för 50 år sedan gick jag runt i kulvertarna på barnpsykiatri i Uppsala som i ett fängelse. Sinnessjuk, trodde de och stängde in mig.

– Jag tyckte allting var så trist vet du, jag var mobbad av några, jag var så speciell. I 30-årsåldern hade jag en del beredskapsjobb, men jag var så ensam med mina grubblerier och det är möjligt att om komplex och grubblerier blir för stora så kan de lätt övergå i sinnessjukdom. Hamnar man utanför gemenskapen så kan man rent av bli farlig.

Vi går ut i skogen längs den lilla stigen för att kika närmare på hans favorittillhåll – klippborgen Anadoluhisari som ligger bara ett stenkast från huset, inbäddad bland granar och björkar. Där uppe, i det lilla skrymslet han skämtsamt kallar för gyllene rummet, brukar han stundtals krypa in för att filosofera bort en stund.

– Det samhälle vi lever i nu är skrämmande. Finansvalpar som försöker roffa åt sig på andras bekostnad. Jag är så rädd för att mitt liv inte ska bli som jag tänkt mig, att det ska sluta i total fattigdom. Ibland tänker jag att det vore nästan bättre om jag vore utvecklingsstörd. Om man inte tänkte så mycket. Jag har ju lika stora krav på livet som vanliga människor. Det svåra med att ha Aspergers syndrom är att det inte syns på en, vi har ungefär samma iq som andra. Folk märker det först på ens sätt att prata och vara.

På en charterresa i Bulgarien bestämde han sig för att haka på en utflykt till Istanbul. Då blev han fast, ja, näst intill trollbunden av den bullriga disiga staden som bredde ut sig framför dem när de gled fram över Bosporen. Det här var 1979 då Istanbul var hälften så stor i jämförelse med i dag .

– Tornen stack upp som hotfulla spjut mot den disiga himlen, det luktade kol och avgaser och indiska rökelse. Det var en så konstig och främmande atmosfär, det går inte att beskriva. Där det i dag står skysrapor var små tysta byar och så den gigantiska Europabron och stadens människor som en myllrande myrstack.

För Jan-Erik innebar tredagarsutflykten i Istanbul en stor förändring. Han har till och med lärt sig lite turkiska genom att studera ordböcker. Innan hade han varit på charterresor runt i Europa, men det var ändå Turkiet och Istanbul som knep en alldeles särskild plats i hans hjärta.

– Jag fascinerar av allt som verkar lite skrämmande och mystiskt. Kanske för att jag själv är en lite annorlunda och speciell människa. Turkiet är något för sig, med en helt annorlunda historia, det finns inget motsvarande. Folk som har haft fred länge blir dekadenta. I Sverige har vi problem med sprit och droger till exempel. Folk är rädda för det främmande, det okända. Som här när de har fester härnere.

Han pekar mot den för dagen övergivna klubbstugan och berättar att det sällan är någon som kommer över och frågar vad han håller på med, trots att gården fylls på med klocktorn och moskéer.

– Jag vet inte vad folk tycker. Det är otäckt att det har utvecklats någon form av islamofobi med Muhammedhundar och allt, efter det som hände i New York 11 september för sex år sedan.

Jan-Erik kliver upp klockan åtta på morgonen, äter frukost och sedan, om han inte har ont i axeln som nu, snickrar, målar eller fixar han med något. Annars läser han böcker om Turkiets historia, ryska revolutionen och första världskriget.

Tre saker – dödsångest, sorgen då en nära anhörig går bort och mindervärdeskomplex – rankar Jan-Erik Svennberg som de svåraste i livet.

– När mamma dog för tre år sedan var det en stor sorg. Men jag har mognat tycker jag, man blir visare ju äldre man blir även om tankspriddheten kommer med åren.

Men att flytta till Turkiet då? Nej, Jan-Erik Svennberg är tveksam. Han trivs fint i Annedal, åtminstone på sommaren och medger att han faktiskt är lite rädd för landet med de många moskéerna.

– Det har ju hänt mycket saker där. Det är kaotiskt i min hjärna ibland, jag känner mig lite osäker var jag än kommer. Men jag ska nog åka dit och se lite till innan jag dör.

Sala Allhandla Fredag 5 maj 2017

Kultur | 29

Så här såg konstverket ut innan det förstördes.

Delarna från Jan-Erik Svennbergs konstverk ligger nu sönderstagna på marken.

Jan-Erik Svennberg vandrar runt i spillror av slottsbyggnaden som tidigare stod uppe på den stora stenen.

"Sagolika slottet" slaget i spillror

Jan-Erik Svennbergs konstverk "Sagolika slottet" är slaget i spillror av okända gärningsmän.

"Visst känns det tråkigt", säger Sala-konstnären besviken.

SALA Härefter gjorde Jan-Erik Svennberg en otrevlig upptäckt. Hans konstverk i Annedalsskogen på kommunal mark är slaget i spillror.

– Visst ser det tråkigt ut nu, säger han samtidigt som

han vandrar omkring i roran av bråte som ligger utspritt i skogen.

Slottsbyggnaden stod på en jättelik sten som är över två meter hög.

– Nog kan man kanske klättra upp på den men jag använde stege när jag byggde, säger Jan-Erik Svennberg.

Slottsbyggnaden hade flera rum och totalt fyra torn.

– Jag byggde slottsbyggnaden ur min egen fantasi, jag kallade den för "Sagolika slottet".

Jan-Erik Svennberg har svårt att förstå varför någon har förstört byggnaden.

– Men det kändes värre när moskén på holmen i Ekeby dammar brann ner, säger han.

Det var tre år sedan som moskén brann ner.

Det tog Jan-Erik Svennberg flera år att bygga slottsbyggnaden i skogen några hundra meter från hemmet. Han började bygga den 1995 och den började bli i dåligt skick.

– Den började bli ruttan och dålig – kanske såg gärningsmännen att den var dålig, säger Jan-Erik Svennberg, som byggde koja på samma plats som barn.

Tidigare har konstverket varit mer gömt i skogen, för

ett par år sedan gallrades dock skogen och det blev då mycket lättare att se det.

Och hade inte Jan-Erik Svennberg varit på sin vakt kanske den hade förstörts för flera år sedan.

– För tolv år sedan kom jag på några ungar men jag skrämdes i väg dem.

Nu ska han ta hem resterna av konstverket. Men flera delar är både stora och tunga.

– Jag ska ta reda på de friska delarna.

Text & foto
Mikael Stenkvist

0734 984 92
mikael.stenkvist@reda.se

Jan-Erik Svennberg ska ta reda på de friska delarna av det som tidigare var slottsbyggnaden på den stora stenen.

"Ett samhälle där konst angrips är på väg att brutaliseras"

Många har berörts av skadegörelsen på Jan-Erik Svennbergs konstverk "Sagolika slottet". Det togs även upp på Sala konstförenings årsmöte.

Det var för några veckor sedan som SA berättade om att någon hade slagit Jan-Erik Svennbergs konstverk "Sagolika slottet" i spillror. På Sala konstförenings årsmöte den 14 maj 2017 antogs med acklamation ett uttalande till stöd för konstnären Jan-Erik Svennberg med anledning

av upprepade vandaliseringar av hans konstverk i Sala.

Det lyder så här: "Sala konstförenings årsmöte vill uttrycka sitt stöd för konstnären Jan-Erik Svennberg. För andra gången har ett av hans konstverk vandaliserats i Sala.

Konstföreningen ser med oro på förstörelsen av offentlig konst. Ett samhälle där konst angrips är på väg att brutaliseras. För att motverka detta är det viktigt att barn och ungdom bereds delaktighet i kulturen, att konstnärers arbete

respekteras och värderas, att lokala kulturinstitutioner får möjlighet att arbeta professionellt och att kommunal förvaltning ser kulturen som en utvecklingsfaktor".

Även i augusti 2013 drabbades ett av Jan-Erik Svennbergs konstverk av vandalisering.

Konstverket "Lilla klippmoskén" köptes av Sala kommun och placerades på en liten ö i Ekeby dammar 2013. Bara några månader senare brann konstverket ner.

Mikael Stenkvist

Jan-Erik Svennberg vandrar runt i spillrorna av slottsbyggnaden som tidigare stod uppe på den stora stenen.

FOTO: MIKAEL STENKVIST

Sala Allehanda 17 maj 2017

Lilla klippmoskén på plats i gallerian

SALA I samband med att Kulturnatta arrangeras på lördag kommer konstverket Lilla Klippmoskén att invigas.

Nätverket Lilla Istanbul Vänner, Liv, är dock inte nöjda med hur ärendet med moskén har skötts från Sala kommuns sida.

Det var den 27 december 2017 som Sala kommun skrev ett avtal om att köpa den nyproducerade "Lilla Klippmoskén" av Jan-Erik Svennberg för 25 000 kronor.

– Vi planerar att ha en invigning under Kulturnatta lördagen den 21 april, sade Petra Jablonski, kulturutvecklare på Sala kommun, i en intervju med Sala Allehanda den 5 januari i år.

Och så blir det, konstver-

ket invigs klockan 15 på lördag. Men det blir inte en invigning på en permanent plats, utan i stället i en tillfällig utställningslokal inne i gallerian Sala Torg.

– Vi skulle ha ett förslag klart under våren men det dröjer till hösten, säger Petra Jablonski, kulturutvecklare på Sala kommun.

Gregor Wroblewski, engagerad i Liv, säger att man i nätverket är orolig över vad som kommer att hända med Lilla Klippmoskén när utställningen i gallerian är avslutad om en månad.

– Det har inte hänt något på fyra månader, det borde ha varit klart med en fast plats för länge sedan, säger Gregor Wroblewski.

Enligt honom finns det ett förslag som innebär att konstverket ska ha en glas-

kupa över sig och flyttas runt i kommunen.

– Vi säger nej till det, konstverket ska stå inomhus, säger Gregor Wroblewski.

Liv har lämnat ett förslag om att konstverket skulle kunna stå inomhus i ett hörn, till höger om entrén till Sala stadsbiblioteket. Men enligt Gregor Wroblewski har nätverket inte fått något gehör för detta förslag.

Han menar att Sala kommun behöver professionell personal som kan ta hand om kommunens konst.

– Sala kommun behöver också en handlingsplan med anledning av policyn som finns. Kommunen har nu ett unikt tillfälle att skärpa sin kompetens vad gäller offentlig konst och lokal stadsutveckling. Sta-

Konstnären Jan-Erik Svennberg har gjort Lilla Klipp moskén. Här pratar han med Hans Berg (S), ledamot i kultur- och fritidsnämnden, och Gregor Wroblewski, som är engagerad i Lilla Istanbul Vänner.

FOTO: MIKAEL STENKVIST

tens konstråd har ett nytt uppdrag att stötta kommuner ute i landet med kunskap och pengar men Salas politiker måste agera före den 20 maj, säger Gregor Wroblewski.

Det är kultur- och fritidsnämnden som på uppdrag

av kommunstyrelsen är ansvarig för all lös konst, som ägs av Sala kommun, och ansvarar för inköp, bedömning av kvalitet och placeringar.

Mikael Stenkvist

0224 568 51

mikael.stenkvist@mittmedia.se

Sala Allehanda 20 april 2018.

Konstnären samlar besökare om alla byggnader som skapats och tillåts av Marika Westa (till höger).

13 japaner besökte

Jan-Erik Svennberg

Moskébyggare Jan-Erik Svennberg hade övat ordentligt på sin japanska välkomstfras inför besöket av den delegation som förra fredagen besökte honom och hans eget Mecka.

– Men moskéerna har inget med religion att göra, de är bara konstverk då jag tycker att byggnaderna är vackra, betonade Jan-Erik som varit i Istanbul fler gånger.

SALA Gräset är nyklippt och sommarblommor planterade vid den lilla dammen snett bakom den blå moskén.

– Det är Lilla Istanbulns vänner som har fixat det här åt mig, det är trevligt och de gör nytta, säger Jan-Erik

Svennberg och ser på när ett bord dukas upp med fika och frukt.

Det är i samband med 150-årsfirandet av diplomatiska relationer mellan Japan och Sverige som Japan uppmärksammar udda konstnärer inom området

”Outsider Art”. När en japansk gruppställning öppnades på Edsvikens konsthall i Sollentuna passade den japanska delegationen på att göra en vallfärd till Salas store konstnär inom den självklara folkkonsten – Jan-Erik Svennberg. Han var själv mycket glad över uppmärksamheten.

– Det känns väldigt stimulerande att de vill komma och titta på mina konstverk. Då är det extra kul att hålla på, sade den nu 74-årige konstnären som var lite nervös över ett så celeberrt besök.

På plats var också kommunalrådet Anders Wigels-

bo (C) och kultur- och fritidschef Roger Nilsson för att hålla tal och dela ut gåvor till besökarna.

– Jätteroligt med uppmärksamhet på konstlivet i Sala och Jan-Eriks arbete, sade Anders Wigelsbo.

– Ja, det är en stor ära och Jan-Erik sätter verkligen Sala på kartan. Han är mer känd utanför vår stad, sade Roger Nilsson.

Från Japan kom, förutom den tidigare japanska ambassadören Yoshiaki Watanabe med hustrun Ryoko, bland annat representanter från välgörenhetsorganisationer, museiintendenter, professorer från en högskola samt två journalister som

ska bevaka Sverigebesöket och göra en officiell dokumentation om det.

Alla gick förundrade runt konstverken, många med kameror i högsta hugg medan de fick information av konstnären själv, översatt av en tolk.

– It's a wonderful place, it's amazing (det är en underbar plats, det är häpnadsväckande), sade en av besökarna om Lilla Istanbul efter att ha tagit sig ut genom den blå moskéns tränga ingång.

Text & foto
Carola Blank

0204-564 57
carola.blank@postmedia.se

Jan-Erik Svennberg fixar inför det celebra besöket. I bakgrunden Göran Söderberg från föreningen Lilla Istanbulns vänner.

Anders Wigelsbo hälsar på Kengo Kitaoka från välgörenhetsorganisationen Glow. Roger Nilsson väntar på att få dela ut gåvor till de japanska besökarna.

RSMH besökte Jan-Eriks moské

SALA Den 14 juni var vi några medlemmar i RSMH Sala och hälsade på Jan-Erik Svennberg och tittade på hans moskéer.

Det blev en mycket trevlig eftermiddag. När vi åkte därifrån kom ett nytt gäng så han hade fullt upp.

Det Jan-Erik inte vet om Turkiet är inte värt att veta. Han berättade att han haft besök av bland annat 19 japanska turister.

Vi avslutade besöket med fika i hans fina trädgård.

Det är värt ett besök att åka dit.

Anna-Nita Nilsson

Jan-Erik Svennberg framför
den blå moskén.

FOTO: MATS NILSSON

Sala Allehanda 25 juni 2018

KVÄLLSSTUNDEN 2018:

ORIENTEN VÄXER FRAM I JAN-ERIKS TRÄDGÅRD

Moskébyggaren Jan-Erik Svennberg.

Blå moskén är den största byggnaden i Jan-Erik Svennbergs trädgård och är imponerande med sin höjd på över tre meter.

Blå moskén, Lilla Klippmoskén, Ahmed III:s brunnbyggnad. Alla står de i Jan-Erik Svennbergs trädgård i Sala. Folk kommer från hela världen för att titta på dem. Det är en utsatt pojkes revansch.

Det röda bostadshuset med vita knutar skymtar längst in i trädgården, där äppelträden dignar av frukt. Så svenskt. Men, ändå inte. Det är som ett möte mellan Bullerbyn och Orienten. Det kallas Lilla Istanbul, och har sin egen vägs skylt uppe vid avtagsvägen.

Jan-Erik Svennberg i Sala blev klassad som ”dum i huvudet” (hans egna ord), satt i hjälpklass och hans pappa oroade sig över honom. ”Vad ska det bli av dig, pojk.”

– Jag var inte ansedd som nåt, inget alls, säger han.

I dag är det i alla fall bättre. Hans moskéer och andra byggnadsverk har uppmärksammats. Han har haft utställningar över hela landet, han blev Salaambassadör 2005 och förra året fick han Sala kommuns kulturpris. Och varje år besöker intresserade och nyfikna hans trädgård, folk från både när och fjärran.

– Jag undrar vad pappa skulle säga om det, så här 25 år efter hans död, säger Jan-Erik lite fundersamt.

Skolan var en plåga, han säger själv att han fick en dålig start. Sedan väntade arbetslivet med en hel del ”anpassat” arbete.

– Det var rökning, jag var på ett snickeri, lite olika saker. Jag fick jobba tillsammans med utvecklingsstörda och halvkriminella...

Han berättar att han var rastlös och orolig, och att han även uppfattades så på de olika arbetsplatserna. Vid 45 års ålder fick han förtidspension.

– De kallade det sociala anpassningssvårigheter, säger han.

Han fortsätter med att berätta att han fått diagnosen Aspergers syndrom, vilket han själv ser som en naturlig förklaring till att han har det svårt med att passa in socialt. I dag är han snart 74 år och har byggt sina moskéer i över 40 år.

Men hur började allt det?

– Jag har alltid varit fascinerad av orientalisk arkitektur, säger han. Och jag ville visa att jag kunde åstadkomma något avancerat, något komplicerat. Det innehåller ju både matematik och arkitektur, till exempel att bygga kupoler.

Böcker och bilder

De första verken som kom ur Jan-Eriks händer var, i jämförelse, små saker, miniatyrer. Det var på hösten 1970, när han var i 25-årsåldern.

– Det var enklare grejer, säger han. Och så fortsatte jag. Pappa tyckte att jag gjorde mig till åtlöje, att det var så avvikande. Han var en verklig medelsvensson.

Men Jan-Erik fortsatte. Han utvecklade tekniken och även storleken. Han läste i böcker och tittade på bilder. Han reste till Turkiet och tittade på originalen.

– Jag har varit i Turkiet flera gånger, men nu är det några år sedan. Jag tycker landet har förändrats sedan Erdogan kom...

Jan-Erik halkar då och då in på just samhällsklimatet och politiken. Han betonar att han inte alls är någon förrädare mot svensk kultur, utan bara helt betagen av den orientaliska arkitekturen. Att han känner oro för hur Sverige utvecklas och om hans plats i det samhället.

Politisk oro

Lilla Klippmoskén, Jan-Eriks version av Klippmoskén i Jerusalem, står lite avsides, längst bort i trädgården bland äppelträden.

Det här är den tredje versionen av just den byggnaden. En av dem placerades på en holme i Ekeby damm i Stadsparken i Sala. Men bara tre månader efter att den fått sin plats, brann den ner. Man kunde då, det här var 2013, läsa i lokalpressen att Jan-Erik Svennberg lagt ned ungefär 250 arbetstimmar på moskén. Inga tekniska fel på det elektriska kunde hittas så man befارade att branden var anlagd.

– Jag tycker det är lite oroande politiskt, säger han och skruvar på sig. Tänk om de inte skulle få finnas här, fortsätter han och gör en gest mot sina byggnadsverk. Då skulle jag själv dö, de är ju min skapelse...

Den första Blå moskén byggde han redan 1976.

– Men den var bara en tredjedel så stor som den som står här nu, och enklare, säger han.

Det är den mest imponerande – och största – av byggnationerna på Jan-Eriks tomt. Den är tre och en halv meter hög och fyra gånger fyra meter bred. Givetvis kan man gå in i den.

Allt är gjort av trä, och där finns många vackra utsmyckningar och detaljer, som antagligen har tagit många timmar att snida fram. Att kika in i byggnaderna ger också utdelning. Även här har Jan-Erik Svennbergs händer varit flitiga.

Det är en upplevelse att vandra runt i den stora trädgården. Minareter höjer sig mot himlen, en klockstapel finns bakom verkstaden och två torn lurar inne bland barrträden. I verkstaden, som är belamrad av trä i väntan på att användas, filar Jan-Erik för tillfället på underredet till en kupol som var i behov av reparation.

Bredvid verkstaden har han ytterligare en liten utställning. Här finns hans målningar av Turkiets ledare, från Kemal Atatürk och framåt. Det är inte bara trä som förädlas i hans händer. I ett angränsande rum har han målningar av sultaner, och där finns också gästboken. Vid en snabb genombläddring visar det sig att besökarna inte bara kommer från alla håll i Sverige – hela världen finns i stort sett representerad. USA, Sydafrika, Chile, Japan, Italien, Turkiet för att bara nämna några.

Fått sin revansch

I dagsläget arbetar Jan-Erik Svennberg mest med underhåll på sina konstverk. Han byter ut delar, bygger nya kupoler, målar nytt. Allt för att de inte ska förfalla och förstöras.

– Det är nästan inget kvar av det ursprungliga, säger han. Jag byter och reparerar hela tiden.

Det gäller även de moskéer och lusthus han tillverkat åt privatpersoner och som finns placerade i trädgårdar runt Sala. Och han tillverkar lite miniatyrer som han har till försäljning.

Det är alltså nu över 40 år sedan Jan-Erik Svennberg började med sin konst. Då var det inte bara pappan som tyckte att det var konstigt och avvikande. Många är nog de som sneplat lite skumt på moskéerna och fnittrat i smyg åt Jan-Erik. Men Jan-Erik har inte brytt sig om dem utan fortsatt med sitt skapande.

Tror du att den där rastlösheten du nämnde har hjälpt i byggandet? Att du får utlopp för något när du skapar?

– Ja, det tror jag. Jag måste hela tiden ha något att syssla med, att inte göra något är det värsta som finns. Har jag inget för händer så läser jag. Ju äldre jag blir desto mer nyfiken blir jag!

Och förutom de framgångar som tidigare nämnts berättar Jan-Erik Svennberg att en bok med speciella konstnärer kommer att ges ut i Japan.

– Och där kommer jag att vara med.

Snacka om revansch.

Selimmoskén står bakom verkstaden och Lilla Klippmoskén har sin plats längst bort i trädgården, bland äppelträden.

*Text och foto:
AnnCi Larson*

SVT Nyheter/Västmanland 24 oktober 2018:

Lilla Istanbul i Sala

I över 40 år har Jan-Erik Svennberg arbetat på sitt livsverk, Lilla Istanbul. Nu börjar han och föreningen som bildats runt skulpturparken att fundera över framtiden och bevarandet av de många moskéerna.

I Annedal utanför Sala ligger konstnären Jan-Erik Svennbergs barndomshem omgivet av bland annat Selimiyemoskén och Topkapipalatset. Den första moskén kom till 1976.

– Det var Blå Moskén, och den var ju inte på långa vägar så stor som den är nu. Fast den var ju stor, det tyckte folk. Men den var enklare, med masonitväggar. Sedan kom nästa till året efteråt, så redan för 35 år sedan var den här tomten full av olika speciella byggnader, berättar Jan-Erik.

Turister från hela världen

Sedan dess har han tagit emot besökare från hela världen genom Lilla Istanbul, som i omgångar har varit ett välbesökt turistmål.

– Det går i perioder det där. Men det har varit långväga besökare ifrån Indien, Kanada och Iran bland annat. I somras kom en hel japansk delegation förbi, berättar Jan-Erik.

Bildats vänförening

Jan-Erik Svennbergs konstnärskap bottnar inte bara i det enorma intresset för turkisk arkitektur och kultur, viljan att visa andra att han kunde åstadkomma något speciellt var länge en stark drivkraft.

– I min ungdom hade inte folk precis några höga tankar om mig. Jag var betraktad som dum i huvudet, för att jag fick gå i hjälpklass. Så jag vill visa dem att jag kunde.

Föreningen Lilla Istanbul's Vänner, som består av ett 20-tal personer, jobbar aktivt med att uppmärksamma Lilla Istanbul för nya besökare och att hjälpa Jan-Erik i hans dagliga arbete. Många känner Jan-Erik sedan innan och engagemanget är stort. Medlemmarnas förhoppning är precis som Jan-Eriks, att skulpturparken kommer att kunna bevaras även i framtiden.

– Det är ju en orientalisk filial, mitt i Sverige, säger Jan-Erik.

Svennbergs målningar visas för första gången

För första gången har Salakonsnären Jan-Erik Svennberg en egen utställning där hans målningar visas.

Det mesta är porträtt av mäktiga män men han visar också några skulpturer i Kulturkvarteret Täljstenen.

SALA Jan-Erik Svennberg anses av många som en av landets främsta konstnärer inom den samtida folkkonsten. Han är mest känd för sina fantasifulla skapelser, ofta en blandning av sagoslott och moskéer, som han har skapat hemma i Annedal.

Hans trädgård med alla konstverk kallar han numera Lilla Istanbul – inspirationen till konstverken kommer från Österlandet och

Jan-Erik Svennberg med några av målningarna som visas i Travershallen på Täljstenen.

FOTO: MIKAEL STENKVIST

främst från Turkiet.

Det avspeglas också i hans målningar, på utställningen visas porträtt av mäktiga män.

– Det är turkiska militärer, politiker, sultaner och presidenter, säger Jan-Erik Svennberg.

Varför har du gjort så många porträtt på dem?

– Det är något speciellt med extrema människor med extrema drag, säger Jan-Erik Svennberg.

Han har gjort porträtt efter bilder i böcker som han har läst. För han har läst mycket, han kan berätta en hel del om var och en av dem som han har målat ett porträtt av.

– Det där är Abdul Asis.

Det är den enda sultanen som gjorde utlandsresor. Han reste bland annat till världsutställningen i Paris 1967, säger Jan-Erik Svennberg och pekar på en målning.

Jan-Erik Svennberg gjorde sina första målningar på 1960-talet, det var också det årtionde som han målade som mest.

– Hade jag inte blivit darrhäft hade jag nog fortsatt måla. Men numera har jag fullt upp med att renovera i Lilla Istanbul, säger han.

En av de cirka 25 målningarna på utställningen har lånats in till utställningen. Det var Olle Nessel som på 1980-talet köpte en tavla från 1964.

Mer outsider art i Sala

■ I samband med lördagens vernissage visas en nyproducerad dokumentärfilm, Out by art. Den utforskar vad det kan innebära att vara konstnär utanför normen. Efter filmvisningen blir det samtal med några av de medverkande konstnärerna och filmens producent Sven Blume.

■ Nästa år, den 25 maj, är

– Det är premiärminister Adnan Menderes, som blev hängd, säger Jan-Erik Svennberg om mannen som porträtterats.

Ramarna till målningarna

Aguélimuseet värd åt en konferens för The European Outsider Art Association, ett internationellt nätverk som ägnar sig åt olika frågor rörande samtida folkkonstnärer. Samma dag öppnar i Travershallen en stor vandringsutställning med titeln Nordic Outsider Craft, där även Jan-Erik Svennberg deltar.

har Jan-Erik Svennberg gjort själv. Någon är rik på detaljer, vilket också återkommer i hans skulpturer.

I utställningen finns också cirka 15 skulpturer, några

har tidigare visats på Kulturhuset i Stockholm.

Jan-Erik Svennberg har gjort en miniatyr av "Det sagolika slottet", som han nu visar upp. Det var "Det sagolika slottet" som någon våren 2017 slog i spillror i Annedahskogen.

– Jag ska göra om det på tomten nu.

I ett av hörnen i Travershallen står en stor trägubbe.

– Den påminner om en gammal lärare, säger Jan-Erik Svennberg.

Från Aguélimuseets sida är de glada över att kunna ha en utställning med Jan-Erik Svennbergs konst.

– Utställningen är ett sätt att lyfta fram honom. Konstmuseers roll är också att lära ut, Jan-Eriks grejer är konst även om alla inte anser det. Det är viktigt att öka förståelsen att det är konst och inte politiskt. Det är historia, säger Johanna Byström Sims,intendent på Aguélimuseet.

Utställningen i Travershallen i Kulturkvarteret Täljstenen har vernissage i morgon, lördag den 1 december, och pågår till den 12 januari 2019.

Text & foto
Mikael Stenkvist

0024 01 52
mikael.stenkvist@reda.se

AGUÉLI | MUSEET

Travershallen 1 december 2018 – 12 januari 2019

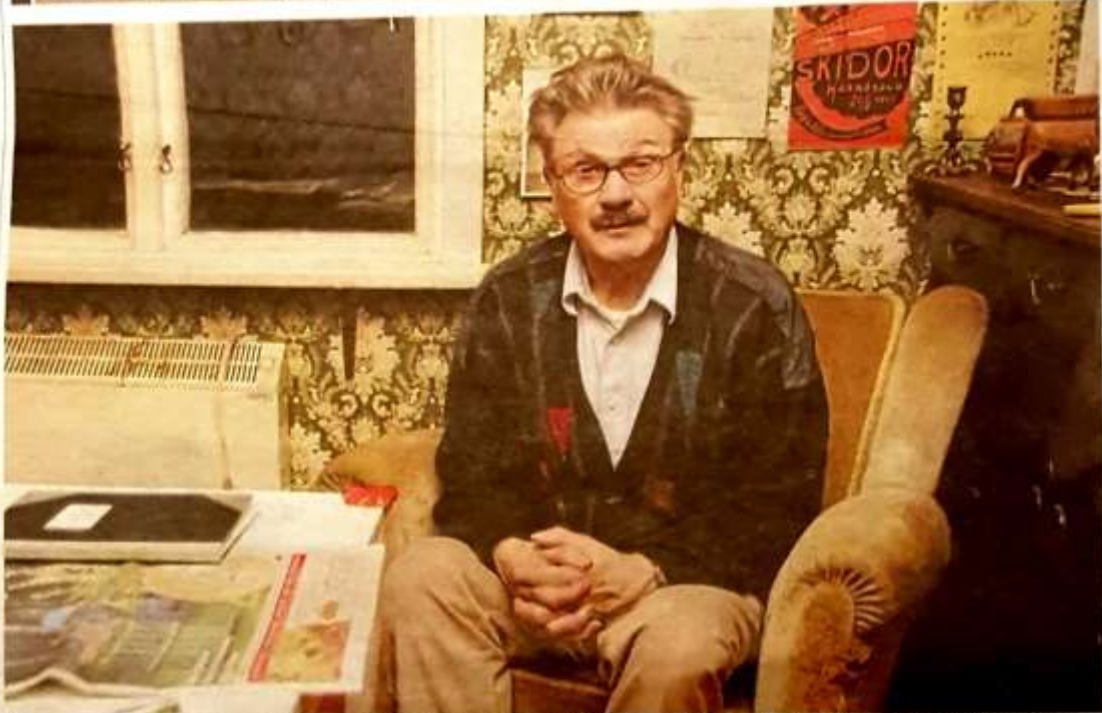
Jan-Erik Svennberg

Vernissage 1 december kl.13.00 – 15.00

Filmvisning 8 dec kl.14.00, *Out by Art* av Sven Blume

Sala Allehanda Fredag 13 december 2019

Grattis | Moskébyggaren Jan-Erik Svennberg fyller 75 år

Aven om Jan-Erik Svennberg känner sig hyfsat pigg fysiskt märker han att hörseln börjar bli lite nedsatt. "Och närminnet är inte som det har varit, jag hade inte haft något för att gå på folkhögskola nu", säger han.

"Tänk att jag är känd i Turkiet och Japan"

SALA När en Salabo i somras besökte Istanbul frågade en lokal taxichaufför om hon kände moskébyggaren Jan-Erik Svennberg, vilket hon ju gjorde. I Japan nämns han i en bok också, efter ett besök här förra året.

– Det känns fantastiskt, säger jubilaren som fortfarande gillar att snickra.

När SA når Jan-Erik Svennberg är han just i färd med att tillverka några julklappar till goda vänner.

– Det ska bli miniatyrer av bland annat Ahmed den tredjes brunn, som jag har en stor version av i min trädgård, säger han.

Att snickra gillar han fortfarande, mest handlar det om att reparera de moskéer han redan byggt.

– Träet ruttnar, och då får man ta bort det och sätta dit nytt. Jag har jämt göra att hålla byggnaderna i befinligt skick.

I vanliga fall kan Jan-Erik hålla till i sin verkstad, men nu när det är kallt tar han med grejerna in.

Han känner sig fortfarande alert i kroppen, men visst har det dystra höstvädet tagit på krafterna. Några extra timmar har det nog blivit framför tv:n, där han gärna ser Veckans brott, nyhets- och naturprogram samt på Kunskapskanalen.

– Det blev ju grått redan i oktober. I vanliga fall kan vi ju få en fin brittsommar, men den kom aldrig. Visst

Mer om Jan-Erik Svennberg

■ Har sedan mitten av 1970-talet byggt en ovanlig och egensinnig samling moskéer och orientaliska byggnader.

■ Han har inspirerats av kända byggnader men inte slaviskt följt dess form eller färg utan lägger gärna till egna färgglada och fantasifula detaljer.

■ Har bland annat ställt ut på Kulturhuset och Liljevalchs.

■ I dag står ett tiotal av dem i Lilla Istanbul vid Annedal, där han bott sedan han var liten.

inverkar vädret på psyket när det är regnigt och ingen snö, men det tar väl på alla, säger han.

Men ett litet ljus i mörkret blir det när den 13 december infaller. Fyller man på luciadagen ska det ätas lussebullar, det är sen gammalt. Nu när föräldrarna är borta får Jan-Erik själv stå för bjudandet, och på morgonen den 13 december kommer några av vännerna och uppvaktar 75-åringen. Senare på dagen blir han upphämtad och för till Täljstenen där mer festligheter stundar, allt ordnat av Lilla Istanbuls Vänner.

– Det känns alltid stimulerande och uppgivande, säger han glatt om intresseföreningens omtanke.

Att hans moskéer rönt stor upp-

Jan-Erik Svennberg när han ställde ut sina konstverk i Täljstenen.

FOTO: JOHNNY EKMAN

Förra året hade jag besök av japaner, och finns nu beskriven i en bok om udda konst, översatt till engelska.

Jan-Erik Svennberg

märksamhet är han mycket glad över. – Tänk att jag är känd i både Turkiet och Japan, säger han och berättar fascinerat om Salabon som besökte Istanbul och upptäckte att han var ett kämt namn där.

– Och förra året hade jag besök av japaner, och finns nu beskriven i en bok om udda konst, översatt till engelska, säger han stolt innan det bär i väg till affären för att inhandla det gula sötebrödet som hör hans födelsedag till.

Text & foto
Carola Blank
020 561 57
carola.blank@telia.se